

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

53 213 08 Televíziós kameraman

Komplex szakmai vizsga

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Összetett szakmai helyzet szóbeli kifejtése, megoldása

A vizsgafeladat időtartama: 45 perc (felkészülési idő 30 perc, válaszadási idő 15 perc)

A vizsgafeladat értékelési súlyaránya: 40%

A 315/2013. (VIII. 28.) Korm. rendelet 3. § (2) bekezdésében foglaltak alapján a szakmai vizsga szóbeli tétteleit a 001136/2014-5522 számon kiadom.

EREDETIVEL MINDENDEN
MEGEGYEZŐ MÁSZOLAT

Rubete fu

Jóváhagyta:

[Handwritten signature]
Szakál Ferenc Pál
főosztályvezető

2014

NEMZETI MUNKAÜGYI HIVATAL
Szak- és Felnőttképzési Igazgatóság

Érvényes: 2014. január 14-től

Szakképesítés-ráépülés: 53 213 08 Televíziós kameraman

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Összetett szakmai helyzet szóbeli kifejtése, megoldása

A vizsgafeladat ismertetése: A szóbeli vizsgatevékenység központilag összeállított vizsgakérdései a 4. Szakmai követelmények fejezetben szereplő szakmai követelmény-modulok témaköreinek mindegyikét tartalmazzák.

A tételhez használható segédeszközöket a vizsgaszervező biztosítja.

A feladatsor első részében található 1-23-ig számozott vizsgakérdéseket ki kell nyomtatni, majd a lapokat pontosan kettévágni. Ezek lesznek a húzótételek.

A második részben található a tanári példány, mely az értékelést segíti.

A tételsor a 37/2013. (V. 28.) EMMI rendeletben foglalt szakképesítés szakmai és vizsgakövetelménye alapján készült.

- 1. Egy fikciós nagyfilm alkotója a technikai forgatókönyvén dolgozik. Leendő forgatócsoportja néhány tagjával beállításról beállításra elbeszélget. A majdani stáb tagjaként Ön mikre hívja fel a rendező figyelmét azért, hogy a saját szempontjai, még ha közvetve is, már a technikai forgatókönyvben is érződjenek? Szerepet játszhatnak-e tv-kameramani szempontok ilyenkor, és ha igen, hogyan?**

- 2. Egész estés film forgatásának kezdő napját megelőzően - konzultálva erről stábja tagjaival, így Önnel is - csapatépítő tréning első lépéseként filmklubszerű beszélgetést tervez a rendező. Szakképesítésének figyelembevételével milyen idevágó cselekményű nagyfilmet ajánlana a tervezett foglalkozáshoz a világ filmművészetének történetéből? Milyet a magyar filmtörténet alkotásaiból? Ön vezetheti a vetítés utáni beszélgetést: hogyan érvényesítené televíziós kameramani szempontjait a látottakkal kapcsolatban a stábszellem dinamizálása, egyben szűkebb szakterületének a mozgóképkészítéskor végzett feladatai szem előtt tartásával?**

- 3. Milyen tartalomhangsúlyozó esztétikai jellemzői vannak az Illés György nevével fémjelzett, ún. magyar operatóri iskolának? Említse meg néhány filmoperátor nevét, akik ennek hazai képviselői, valamint azokét is, akik külföldre távoztak, ott dolgoztak, vagy fotografálnak ma is az Illés-féle dramaturgikus képkomponálás szellemében!**

Elemezze, értelmezze a *Budapesti tavasz* című játékfilm Egyetem téri jelenetének operatóri megoldását, valamint ezt a képsort: légiriadó van, harangoznak, óvóhely felé rohannak a menekülő lakók egy függőfolyosón és a lépcsőházban!

A tételhez használható segédeszköz:

– A *Budapesti tavasz* (Máriássy Félix, 1955) című játékfilm DVD-n

- 4. Kollegáinak jelenlétében azt mondja Önnek közvetlen vezetője, hogy nincs megelégedve utómunka asszisztensi tevékenységével. Súlyos kudarcnak éli meg ezt, mert főnöke elmarasztalása igazságtalan. Hogyan reagálhat ilyenkor? Képesnek érzi-e önmagát arra, hogy érdemben védje meg igazát? Ha igen, milyen módon, és várhatóan milyen hatásokkal?**

Milyennek látja a televíziós, valamint a filmes szakmában működő alá- és fölérendeltségi viszonyokat? Helyezze el a vezetők és beosztottak hierarchiájában saját szakterületét, feladatkörét, és minősítse saját státuszát!

Szakképesítés-ráépülés: 53 213 08 Televíziós kameraman

Szöbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Összetett szakmai helyzet szóbeli kifejtése, megoldása

- 5. A szántóföldön aratómunkások kollektív koreográfiájú, stilizált táncát látjuk a *Még kér a nép* című színes játékfilmen. Értelmezze Kende János operatóri munkáját, különös tekintettel a nagy totalban alkalmazott, hosszú beállítású kameramozgás(ok)ra, továbbá színdramaturgiai szempontból!**

A tételhez használható segédeszköz:

- *A Még kér a nép* (Jancsó Miklós, 1972) című játékfilm DVD-n

---

Szakképesítés ráépülés: 53 213 08 Televíziós kameraman

Szöbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Összetett szakmai helyzet szóbeli kifejtése, megoldása

- 6. Az új film témája, egy mozifilm forgatására készülő alkotó stábmunkával kapcsolatos problémái. A forgatókönyv televíziós kameramanja összeütközésbe kerül közvetlen kollegáival, feszültté téve ezzel a forgatókönyv szerinti filmkészítés légkörét. Mi lehet a sorozatos, kemény viták oka? Szaktanácsát várva a rendező Önt kérdezi, aki tv-kameraman. Mit javasol neki, milyen problémamegoldó magatartási módok kerüljenek bele az irodalmi forgatókönyvbe?**

- 7. A mozgókép világában megjelent digitális technika beleszólt, illetve meghatározza a televíziós kameramani munkát is. Az Ön feladatainak mely fázisait érintette, befolyásolja leginkább az analógról való átállás? Hogyan?
Miképpen minősíti személyközi szakmai kommunikációjának, munkatársaival zajló kapcsolatának a – jelenlegi korszerű technika okozta – módosulását?**

- 8. Dohánnyal megtömött pipafej metszően éles közelképe látszik egy filmkocka alsó harmadában, a háttérben szintén teljesen éles, távoli hegyvonulat őszi erdője. Hogyan érte el ezt a vizuális hatást a tévéoperátor? Milyen optikai tulajdonságúak az osztott mezőjű pozitív előtét-objektívek? Mi jellemzi a távoli élesség-tartományt, s mi a közelit?
A zoom-lencséhez használt osztott mezőjű dioptriás előtét-objektívek sajátos képhibát okozhatnak. Milyet és miért?**

- 9. Polgárháborús térség közelében, külsőben, nagy stábbal, méregdrága eszközparkkal, magas gázsijú sztárokkal forgatnak. A szóbeszéd szerint terrortámadás érheti a forgatócsoportot. Pánik (elő)jeleit tapasztalja. Mit tesz? Kihez, kikhez fordulhat? A szűkebb munkakörnyezetében hogyan igyekszik tompítani a fokozódó feszültséget? Tudja-e konszolidálni a forgatás hangulatát a munkavégzés folyamatossága érdekében?
Televíziós kameraman mivoltának szellemi és tárgyi „készletéből” mozgósíthat-e valamit úgy, hogy egy esetleges pánik elkerülhető legyen?**

- 10. Irodakomplexumban, egymás mellett dobozszerűen sorakozó, körbe paravánózott, szűk terekben, íróasztaluknál ülő hivatalnokokat kell majd lefotografálnia Önnek úgy, hogy dehumanizálóan rideg, hűvösen csillogó, fémes-szürkés árnyalatok domináljanak (emlékeztetve ezzel Jean Badal operatőr vonatkozó képsoraira). A rendező, játékfilmjének ezzel a beállításával tisztelegni kíván Jacques Tati és Badal János munkássága előtt. Az alkotó a *Playtime* (Szünet) című francia játékfilm színvilágának megteremtését kéri operatőrijétől, aki kameramanjával egyeztet. Mit gondol, milyen instrukciókat kaphat a fővilágosító, melyet a bühne és melyet Ön, hogy érvényesüljön a javasolt színvilág dramaturgiája?**

A tételhez használható segédeszköz:

- A *Playtime* (Jacques Tati, 1967) című játékfilm DVD-n

- 11. Debütáló tévérendező szakpszichológus által vezetett konfliktuskezelő tréningre hívja meg második hete (!) forgató stábja tagjait. Az Ön közvetlen vezetője tartózkodni akar a tréningen való aktív részvételtől. Televíziós kameramanként, ha meggyőződése Önnek, hogy jó hatású lehet egy efféle foglalkozás, milyen érvekkel próbálná meggyőzni főnökét, hogy mégiscsak vegyen részt a tervezett gyakorlaton? Az ilyen típusú csoportos foglalkozásnak milyen munkameneti haszna lehet? Melyik munkafázisaiban, hogyan? Saját szakterületén, munkájában milyen változást tapasztalhat?**

- 12. Könnyűzenei koncert felvétele közönséggel. Nyolctagú zenekar: vokál, táncosok. A gyártásvezető tízkamerás közvetítő-kocsit diszponált. Készítsen rajzvázlatot a kamerák pozícióiról! Készítsen igénylistát a kellékekből: objektívek, kameramozgató eszközök, rögzítő magnók stb.! Világításkor mire kell ügyelnie (különös tekintettel a főfény és az ellenfény szempontjaira)? Miért?
Mire állít fehéregyensúlyt?**

A tételhez használható segédeszköz:

- A4-es papír és írószerszám

Szakképesítés-ráépülés: 53 213 08 Televíziós kameraman

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Összetett szakmai helyzet szóbeli kifejtése, megoldása

13. Íme, néhány szakkifejezés: RGB, extend, return, video, zebra, frame, color bars, kontraszt. Mit jelentenek ezek? Milyen az emberi szem kontrasztátfogása? Milyen a filmé és a televízióé?

Mikor beszélünk szórt fényű világításról? Mondjon rá példát!

Szakképesítés ráépülés: 53 213 08 Televíziós kameraman

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Összetett szakmai helyzet szóbeli kifejtése, megoldása

14. Nélkülözhetetlen eszközzé váltak a rezgéscsillapító zsiroszkópok a film-, és a tévéfelvételek, és a -közvetítések során is, hasonlóan mint a hidraulikák és a kameramozgató felszerelések. Sorolja fel ezek neveit, fajtáit!

Hogyan működik a kameramozgató steadicam? Hogyan működik a technocrane?

Szakképesítés-ráépülés: 53 213 08 Televíziós kameraman

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Összetett szakmai helyzet szóbeli kifejtése, megoldása

15. Csak számokat diktál, mond a kameramanoknak a rendező vagy az asszisztens, amikor komolyzenei koncertet közvetítenek. Miért csak ebben az esetben kell a kamera-számot is elmondani?

Hogyan működik egy ilyen „diktálás” tévéközvetítés?

Szakképesítés ráépülés: 53 213 08 Televíziós kameraman

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Összetett szakmai helyzet szóbeli kifejtése, megoldása

16. Két szereplő beszélget egy nyitott ajtóban. Az egyikük az ajtó előtt a folyosón áll, a másik pedig vele szemben egy nyitott ajtó melletti előszobában. Ha Ön két kamerával – közeli képekben – rögzíti ezt a jelenetet, hova fogja tenni az egyik és hova a másik felvevőgépet?

Mit nevezünk tengelynek?

Szakképesítés-ráépülés: 53 213 08 Televíziós kameraman

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Összetett szakmai helyzet szóbeli kifejtése, megoldása

- 17. Harminc méter széles folyóparton riport készül. Nyári este van és szeretnénk látni a riortalany mögött az áramló víz csillogását. Hova tenné Ön a lámpákat azért, hogy ez a hatás érvényesüljön?
Készítsen erről rajzvázlatot!**

A tételhez használható segédeszköz:

- A4-es papír és írószerszám

Szakképesítés ráépülés: 53 213 08 Televíziós kameraman

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Összetett szakmai helyzet szóbeli kifejtése, megoldása

- 18. Stúdióban világtalan vendégekkel készít riportot a műsorvezető. A rendező azt kéri Öntől, hogy a beszélgetés elején harminc másodpercig érzékeltesse a nézőkkel, hogy a riortalanyok nem látnak. Tervezze meg a képi világ fényviszonyait!**

Szakképesítés-ráépülés: 53 213 08 Televíziós kameraman

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Összetett szakmai helyzet szóbeli kifejtése, megoldása

- 19. A felvétel tárgya: összeütközik egymással két gépkocsi. Képekben, plánokban írja le ezt a baleset-jelenetet! Milyen megoldást alkalmazna, hogy a kocsikat ne kelljen valóban összetörni, de a vizuális hatás elhitesse a nézőkkel, hogy a nagyot csattanó autók erősen megrongálódtak?**

Szakképesítés ráépülés: 53 213 08 Televíziós kameraman

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Összetett szakmai helyzet szóbeli kifejtése, megoldása

- 20. Magazinműsor egy tévéstúdióban. Szereplők: két műsorvezető, három riportalany. Tervezze meg a díszletet, tetszés szerint helyezze el a szereplőket! Hány kamerát használ? Ezek közül melyik mozog, melyik a fix? Milyen kameramozgató eszközöket használ?**

21. Úti filmet forgat, nyáron. Egy teljes nap áll a rendelkezésére, hogy egy városról készítsen képeket. Gyönyörűen süt a nap. Mikorra tervezi a felvételt, és miért abban az időpontban?

Sorolja fel az alkalmazott plánok fajtáit!

22. A mozgókép és a film megvilágítása a művészi minőség fokmérője, elengedhetetlen feltétele a képi kompozícióknak. Hatásuk szerint nevezték el a fényeket a mozgókép szakmában.

Részletesen határozza meg ezeknek a tulajdonságait: főfény, derítőfény, gégen, kiegészítő fények, szórt fény!

- 23. Önnek kell felvételt készítenie egy bárban, hölgyvendégeknek előadott Chippendale show-ról. A közönség azzal a feltétellel egyezik bele a forgatásba, hogy sem a stábot, sem a kamerát nem akarják látni. A „játszótér” a következő: kör alakú dobogó, mögötte 180°-ban fekete horizontfüggöny. A dobogón zajlik a show, a fiúk a közönség soraiba is lemennek. Tervezze meg a forgatást! Hány kamerával rögzíti az előadást? Hova helyezi el a kamerákat? Milyen lámpákat fog használni? Készítsen rajzot a világításról!**

A tételhez használható segédeszköz:

- A4-es papír és írószerszám

AZ ÉRTÉKELÉS SZEMPONTJAI

Tanári példány

- 1. Egy fikciós nagyfilm alkotója a technikai forgatókönyvén dolgozik. Leendő forgatócsoportja néhány tagjával beállításról beállításra elbeszélget. A majdani stáb tagjaként Ön mikre hívja fel a rendező figyelmét azért, hogy a saját szempontjai, még ha közvetve is, már a technikai forgatókönyvben is érződjenek? Szerepet játszhatnak-e tv-kameramani szempontok ilyenkor, és ha igen, hogyan?**

Kulcsszavak, fogalmak:

- irodalmi forgatókönyv
- a technikai forgatókönyv által tartalmazott többletinformációk (a kivitelezés módjának alapvető összetevői)
- egy kamerás és több kamerás felvételek eltérő sajátosságai
- a kameraman munkája, kreatív terepe
- televíziós kameramani ötletek fölvetése, forgatókönyvbe integrálása
- a személyközi kommunikáció kreatív lehetőségei

- 2. Egész estés film forgatásának kezdő napját megelőzően - konzultálva erről stábja tagjaival, így Önnel is - csapatépítő tréning első lépéseként filmklubszerű beszélgetést tervez a rendező. Szakképesítésének figyelembevételével milyen idevágó cselekményű nagyfilmet ajánlana a tervezett foglalkozáshoz a világ filmművészetének történetéből? Milyet a magyar filmtörténet alkotásaiból? Ön vezetheti a vetítés utáni beszélgetést: hogyan érvényesítené televíziós kameramani szempontjait a látottakkal kapcsolatban a stábszellem dinamizálása, egyben szűkebb szakterületének a mozgóképkészítéskor végzett feladatai szem előtt tartásával?**

Kulcsszavak, fogalmak:

- ismert csapatkohéziós cselekmények a filmtörténetből
- azonosulás a feladat jelentőségével
- rásegítő személyközi és csoportbeli kommunikáció
- érvek függvényében: megértés, meggyőzés, beszélgetés és/vagy polémia során
- felmerült kételyek hatékony kezelése

- 3. Milyen tartalomhangsúlyozó esztétikai jellemzői vannak az Illés György nevével fémjelzett, ún. magyar operatóri iskolának? Említse meg néhány filmoperátor nevét, akik ennek hazai képviselői, valamint azokét is, akik külföldre távoztak, ott dolgoztak, vagy fotografálnak ma is az Illés-féle dramaturgikus képkomponálás szellemében!**

Elemezze, értelmezze a *Budapesti tavasz* című játékfilm Egyetem téri jelenetének operatóri megoldását, valamint ezt a képsort: légiriadó van, harangoznak, óvóhely felé rohannak a menekülő lakók egy függőfolyosón és a lépcsőházban!

A tételhez használható segédeszköz:

- A *Budapesti tavasz* (Máriássy Félix, 1955) című játékfilm DVD-n

Kulcsszavak, fogalmak:

- világosítás külső és belső helyszíneken
- hangulatfokozó, jelentést adó világosítási megoldások
- gépmozgások, belső vágás
- képsíkok, plánfajták kifejezést szolgáló alkalmazása
- magyar operatórirok (dramaturgiai szerepű) alkotótársak
Badal János, Kovács László, Zsigmond Vilmos, Koltai Lajos, Kende János...

- 4. Kollegáinak jelenlétében azt mondja Önnek közvetlen vezetője, hogy nincs megelégedve utómunka asszisztensi tevékenységével. Súlyos kudarcnak éli meg ezt, mert főnöke elmarasztalása igazságtalan. Hogyan reagálhat ilyenkor? Képesnek érzi-e önmagát arra, hogy érdemben védje meg igazát? Ha igen, milyen módon, és várhatóan milyen hatásfokkal?**

Milyennek látja a televíziós, valamint a filmes szakmában működő alá- és fölérendeltségi viszonyokat? Helyezze el a vezetők és beosztottak hierarchiájában saját szakterületét, feladatkörét, és minősítse saját státuszát!

Kulcsszavak, fogalmak:

- szerepkörök, alá-, fölé- és mellérendeltségi viszonyok a stábben
- a kameraman szerepköre, kapcsolódása a stáb munkacsoportjaihoz
- konfliktus és frusztráció
- vezetői elfogultság hátulütői
- interperszonális kapcsolatok
- Én-funkciók, Én-védő lelki folyamatok
- tények kontra vélemények
- meggyőzés, érvelés, hit

- 5. A szántóföldön aratómunkások kollektív koreográfiájú, stilizált táncát látjuk a *Még kér a nép* című színes játékfilmen. Értelmezze Kende János operatóri munkáját, különös tekintettel a nagy totalban alkalmazott, hosszú beállítású kameramozgás(ok)ra, továbbá színdramaturgiai szempontból!**

A tételhez használható segédeszköz:

- A *Még kér a nép* (Jancsó Miklós, 1972) című játékfilm DVD-n

Kulcsszavak, fogalmak:

- gépmozgások adta jelentéstöbblet
- tartalomértelmező plánok
- a jelenet világosságterjedelme (a legsötétebb és a legvilágosabb képrészek fényerősségének aránya)
- színtervezés és színdramaturgia
- külső jelenetek természetes fényben derítésekkel, árnyékolásokkal
- derítések, árnyékolások szerepe, megoldási módjaik

- 6. Az új film témája, egy mozifilm forgatására készülő alkotó stáb munkával kapcsolatos problémái. A forgatókönyv televíziós kameramanja összeütközésbe kerül közvetlen kollegáival, feszültté téve ezzel a forgatókönyv szerinti filmkészítés légkörét. Mi lehet a sorozatos, kemény viták oka? Szaktanácsát várva a rendező Önt kérdezi, aki tv-kameraman. Mit javasol neki, milyen problémamegoldó magatartási módok kerüljenek bele az irodalmi forgatókönyvbe?**

Kulcsszavak, fogalmak:

- a stáb felépítése, alá-, fölé- és mellérendeltségi viszonyai
- a konfliktus természete
- jellegzetes válaszreakciók típusos konfliktusokra
- konfliktusfajták minősítése
- viselkedési stratégiák összeütközésekkor
- konfliktusos és frusztrációs gondforrások egymástól való különbségei, átfedések
- problémamegoldó reakciók esélyei
- szakkifejezések, szakzsargon érdemi kommunikálása

- 7. A mozgókép világában megjelent digitális technika beleszól, illetve meghatározza a televíziós kameramani munkát is. Az Ön feladatainak mely fázisait érintette, befolyásolja leginkább az analógról való átállás? Hogyan?
Miképpen minősíti személyközi szakmai kommunikációjának, munkatársaival zajló kapcsolatának a – jelenlegi korszerű technika okozta – módosulását?**

Kulcsszavak, fogalmak:

- az új technológia megismerése elméletben és gyakorlatban
- analóg munkafázisok vs. digitális képrögzítési - azon belül kameramani - feladatok, munkamenet
- a digitális technika hatása az eszközigényre
- a digitális technika által kínált egyidejű kontroll lehetősége
- digitális, illetve kombinált utómunka és annak előkészítése
- csoportkommunikáció felvételi helyzetekben (stábon belül és külső közreműködőkkel)

8. Dohánnyal megtömött pipafej metszően éles közelképe látszik egy filmkocka alsó harmadában, a háttérben szintén teljesen éles, távoli hegyvonulat őszi erdője. Hogyan érte el ezt a vizuális hatást a tévéoperátor? Milyen optikai tulajdonságúak az osztott mezőjű pozitív előtét-objektívek? Mi jellemzi a távoli élesség-tartományt, s mi a közelit?

A zoom-lencséhez használt osztott mezőjű dioptriás előtét-objektívek sajátos képhibát okozhatnak. Milyet és miért?

Kulcsszavak, fogalmak:

- makro objektív szemben osztott mezőjű pozitív előtét-objektív
- térbeli mélység élességtartománya
- a blende (rekesznyílás) és a mélységélesség
- objektívek fókusz távolságának vizuális hatása és a mélységélesség
- a világítás konstrukciója több teres kompozícióknál

9. Polgárháborús térség közelében, külsőben, nagy stábbal, méregdrága eszközparkkal, magas gázsijú sztárokkal forgatnak. A szóbeszéd szerint terrortámadás érheti a forgatócsoportot. Pánik (elő)jeleit tapasztalja. Mit tesz? Kihez, kikhez fordulhat? A szűkebb munkakörnyezetében hogyan igyekszik tompítani a fokozódó feszültséget? Tudja-e konszolidálni a forgatás hangulatát a munkavégzés folyamatossága érdekében?

Televíziós kameraman mivoltának szellemi és tárgyi „készletéből” mozgósíthat-e valamit úgy, hogy egy esetleges pánik elkerülhető legyen?

Kulcsszavak, fogalmak:

- félelem keltette csoport-reakciók
- a megtett óvintézkedésekről informálni kell a stábtagokat
- téma-azonos, egymásnak ellentmondó hírforrások konfrontálása
- személyközi és stábbeli kommunikáció (részlegesen belül és kívül)
- hatásos fellépés, verbális hitelesség, partnerek (véleményformálók) toborzása
- kellő empátia és identifikáció
- frusztrációs feszültségek csillapítása, feloldása
- saját hozzájárulás: a bejáratott munkakapcsolatokon és a személyes kapcsolatokon keresztül

10. Irodakomplexumban, egymás mellett dobozszerűen sorakozó, körbe paravánózott, szűk terekben, íróasztaluknál ülő hivatalnokokat kell majd lefotografálnia Önnek úgy, hogy dehumanizálóan rideg, hűvösen csillogó, fémes-szürkés árnyalatok domináljanak (emlékeztetve ezzel Jean Badal operatőr vonatkozó képsoraira). A rendező, játékfilmjének ezzel a beállításával tisztelegni kíván Jacques Tati és Badal János munkássága előtt. Az alkotó a *Playtime* (Szünet) című francia játékfilm színvilágának megteremtését kéri operatőrijétől, aki kameramanjával egyeztet. Mit gondol, milyen instrukciókat kaphat a fővilágosító, melyet a bühne és melyet Ön, hogy érvényesüljön a javasolt színvilág dramaturgiája?

A tételhez használható segédeszköz:

- A *Playtime* (Jacques Tati, 1967) című játékfilm DVD-n

Kulcsszavak, fogalmak:

- tárgyak fényvisszaverő képessége
- a jelenet világosságterjedelme (a legsötétebb és a legvilágosabb képrészek fényerősségének aránya)
- a világítás alapvető fénytípusai: főfény, derítő és kiegészítő fények; ezek jellege és technológiai, valamint dramaturgiai szerepe
- a csillogás előállítása és buktatói
- képmódosító filmlaboratóriumi, valamint digitális eljárások

11. Debütáló tévérendező szakpszichológus által vezetett konfliktuskezelő tréningre hívja meg második hete (!) forgató stábja tagjait. Az Ön közvetlen vezetője tartózkodni akar a tréningen való aktív részvételtől. Televíziós kameramanként, ha meggyőződése Önnek, hogy jó hatású lehet egy efféle foglalkozás, milyen érvekkel próbálná meggyőzni főnökét, hogy mégiscsak vegyen részt a tervezett gyakorlaton? Az ilyen típusú csoportos foglalkozásnak milyen munkameneti haszna lehet? Melyik munkafázisaiban, hogyan? Saját szakterületén, munkájában milyen változást tapasztalhat?

Kulcsszavak, fogalmak:

- a stáb felépítése, alá-, fölé- és mellérendeltségi viszonyai
- a konfliktus természete
- jellegzetes válaszreakciók típusos konfliktusokra
- empátia és identifikáció
- elszenvedett, eltúrt „gyűrődések” kisimítása
- a Mérei Ferenc-féle csoporttöbbllet
- szakmai és emberi, munkatársi hitelesség
- érvelés, meggyőzés, vitakészség

12. Könnyűzenei koncert felvétele közönséggel. Nyolctagú zenekar: vokál, táncosok. A gyártásvezető tízkamerás közvetítő-kocsit diszponált. Készítsen rajzvázlatot a kamerák pozícióiról! Készítsen igénylistát a kellékekből: objektívek, kameramozgató eszközök, rögzítő magnók stb.! Világításkor mire kell ügyelnie (különös tekintettel a főfény és az ellenfény szempontjaira)? Miért?

Mire állít fehéregyensúlyt?

A tételhez használható segédeszköz:

- A4-es papír és írószer

Kulcsszavak, fogalmak:

- kamerák elhelyezése sokszínű, mozgalmas színpadi esemény feldolgozására (álló és mozgó kamerák pozíciói, jellemző képkivágásai és az ezek magvalósításához szükséges eszközök)
- nagy terek bevilágítását szolgáló világítási konstrukciók
- a jelenség fényhangulati jellemzői (éjszaka és fényeffektek sokasága)
- főfény és a zenészek „találkozása”
- a zenekar és a felfokozott ellenfények
- a fehéregyensúly jelentősége és a színes világítási effektusok
- atmoszférikus fények megteremtése
- az emberarc közelikben

13. Íme, néhány szakkifejezés: RGB, extend, return, video, zebra, frame, color bars, kontraszt. Mit jelentenek ezek? Milyen az emberi szem kontrasztátfogása? Milyen a filmé és a televízióé?

Mikor beszélünk szórt fényű világításról? Mondjon rá példát!

Kulcsszavak, fogalmak:

- az elektronikus rögzítés-technikák tulajdonságai, jellemzői, beállításai
- a szem és a rögzítő eszközök átfogása (mekkora lehet a legvilágosabb és a legsötétebb képrész fényerősség-aránya, hogy mind a két tartományban legyenek részletek)
- a jelenetek megvilágításának típusai
- a szórt fényvel történő megvilágítás jellemzői, kivitelezése és alkalmazási területe

14. Nélkülözhetetlen eszközzé váltak a rezgéscsillapító zsiroszkópok a film-, és a tévéfelvételek, és a -közvetítések során is, hasonlóan mint a hidraulikák és a kameramozgató felszerelések. Sorolja fel ezek neveit, fajtáit!

Hogyan működik a kameramozgató steadicam? Hogyan működik a technocrane?

Kulcsszavak, fogalmak:

- gépmozgások kivitelezésekor és kézi kamera használata során fellépő nem kívánatos jelenségek és azok kiküszöbölésének eszközei, módjai (nehezített kamerák, rezgéscsillapítás és mozgáskiegyenlítés)
- a dinamikus felvevőgépek térnyerése
- a sétálva kocsizó steadicam (Garret Brown és a Rocky (John G. Avildsen, 1976))
- a daruzás korszerű megoldásai

15. Csak számokat diktál, mond a kameramanoknak a rendező vagy az asszisztens, amikor komolyzenei koncertet közvetítenek. Miért csak ebben az esetben kell a kamera-számot is elmondani?

Hogyan működik egy ilyen „diktálás” tévéközvetítés?

Kulcsszavak, fogalmak:

- koncertközvetítésnél kiemelten fontos a kép és a hang szinkronja, valamint az, hogy az esemény közben elhangzott utasítások a lehető legkevésbé zavarják meg az eseményt
- a bemondott kamera-számok jelentősége
- számokkal adott utasítások

- 16. Két szereplő beszélget egy nyitott ajtóban. Az egyikük az ajtó előtt a folyosón áll, a másik pedig vele szemben egy nyitott ajtó melletti előszobában. Ha Ön két kamerával – közeli képekben – rögzíti ezt a jelenetet, hova fogja tenni az egyik és hova a másik felvevőgépet?
Mít nevezünk tengelynek?**

Kulcsszavak, fogalmak:

- képkivágások fajtái, szerepük, alkalmazásuk
- jelenetek képsorokra bontása (megalapozó beállítás, közeliék, vágóképek)
- szemszögek, nézőpontok a jelenet-feldolgozásban (külső és szubjektív szemszög, nézőponti szemszög, váll fölött átnéző beállítás)
- a tengelyugrás tilalma és magyarázata

- 17. Harminc méter széles folyóparton riport készül. Nyári este van és szeretnénk látni a riportalany mögött az áramló víz csillogását. Hova tenné Ön a lámpákat azért, hogy ez a hatás érvényesüljön?
Készítsen erről rajzvázlatot!**

A tételhez használható segédeszköz:

- A4-es papír és írószer

Kulcsszavak, fogalmak:

- lámpák telepítése a folyó túlsó partján
- az áramló-hullámzó vízfelület fényessége, csillogásának megteremtése
- esti fényhangulat kreatív kivitelezése
- a lámpák közötti esetleges színhőmérsékletbeli eltérések kezelése

18. Stúdióban világtalan vendégekkel készít riportot a műsorvezető. A rendező azt kéri Öntől, hogy a beszélgetés elején harminc másodpercig érzékeltesse a nézőkkel, hogy a riportalányok nem látnak. Tervezze meg a képi világ fényviszonyait!

Kulcsszavak, fogalmak:

- a reális sötétség és ennek érzékeltetése a képen
- ellenfények és élfények szerepe és lehetőségei az éjszaka élményének újrateremtésében
- kreatívan kivitelezett fényhangulat
- fények komponálása
- a gépmozgások kivitelezése az adott fényhangulat megtartásával

19. A felvétel tárgya: összeütközik egymással két gépkocsi. Képekben, plánokban írja le ezt a baleset-jelenetet! Milyen megoldást alkalmazna, hogy a kocsikat ne kelljen valóban összetörni, de a vizuális hatás elhitesse a nézőkkel, hogy a nagyot csattanó autók erősen megrongálódtak?

Kulcsszavak, fogalmak:

- a technikai forgatókönyv és a (beállításvázlatokat is tartalmazó) story board
- képkivágások fajtái, alkalmazásuk
- jelenetek képsorokra bontása
- érzékeltetés a montázs (a képi és hangyi elemek sajátos összeillesztése) révén
- képfelvételi eszközök adekvát mozgósítása, kreatív kialakítása

- 20. Magazinműsor egy tévéstúdióban. Szereplők: két műsorvezető, három riportalany.**
Tervezze meg a díszletet, tetszés szerint helyezze el a szereplőket! Hány kamerát használ? Ezek közül melyik mozog, melyik a fix?
Milyen kameramozgató eszközöket használ?

Kulcsszavak, fogalmak:

- több szereplős felvétel több kamerával
- hatásos elrendezésű képfelvételi eszközök (álló és mozgó kamerák, jellemző képkivágások)
- stúdiókban használatos kameramozgató eszközök
- az elektronikus rögzítéstechnikák felvételi és utómunkával kapcsolatos lehetőségei
- világítási konstrukciók, kreatív fényhangulat

21. Úti filmet forgat, nyáron. Egy teljes nap áll a rendelkezésére, hogy egy városról készítsen képeket. Gyönyörűen süt a nap. Mikorra tervezi a felvételt, és miért abban az időpontban?

Sorolja fel az alkalmazott plánok fajtáit!

Kulcsszavak, fogalmak:

- délelőtt és délután hosszabbak az árnyékok, plasztikusabb lesz a kép
- ha a filmben szerepet játszik, hajnalban és napnyugtakor, esetleg éjjel is érdemes forgatni (adott napszak sajátos hangulatában)
- képkivágások fajtái
- plánok alkalmazása, kifejező ereje

22. A mozgókép és a film megvilágítása a művészi minőség fokmérője, elengedhetetlen feltétele a képi kompozícióknak. Hatásuk szerint nevezték el a fényeket a mozgókép szakmában.

Részletesen határozza meg ezeknek a tulajdonságait: főfény, derítőfény, gégen, kiegészítő fények, szórt fény!

Kulcsszavak, fogalmak:

- a jelenetek megvilágítására használt fénytípusok, technikai és dramaturgiai szerepük és kivitelezési módjuk
- megvilágítási konstrukciók
- fényhangulat megteremtése
- a világosítás szerepköre

- 23. Önnek kell felvételt készítenie egy bárban, hölgyvendégeknek előadott Chippendale show-ról. A közönség azzal a feltétellel egyezik bele a forgatásba, hogy sem a stábot, sem a kamerát nem akarják látni. A „játszótér” a következő: kör alakú dobogó, mögötte 180°-ban fekete horizontfüggöny. A dobogón zajlik a show, a fiúk a közönség soraiba is lemennek. Tervezze meg a forgatást! Hány kamerával rögzíti az előadást? Hova helyezi el a kamerákat? Milyen lámpákat fog használni? Készítsen rajzot a világításról!**

A tételhez használható segédeszköz:

- A4-es papír és írószerszám

Kulcsszavak, fogalmak:

- felvételi eszközök és elrendezésük optimális megválasztása színpadi és nézőtéri esemény megörökítésénél (több kamera elrejtve, vagyis kocsizásra, daruzásra nincs lehetőség)
- megvilágítási konstrukciók
- az esemény jellegét (éjszakai hangulat sok effekttel) hatásosan érzékeltető fényhangulat megteremtése (a színpadi fények figyelembevételével)
- a világosítás szerepköre

